

การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอลและวู้ดบอล สำหรับประเทศไทย

Professional Standard Development of Sport Coaches in Volleyball, Basketball, Handball and Woodball for Thailand

นพพร จันทรนาชู*
คุณันต์ พิธพรชัยกุล**
นกสร นิละไพจิตร***
นรินทรา จันทศร***

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล สำหรับประเทศไทย โดยการศึกษาเอกสาร การวิจัยเดลฟาย การประชุมกลุ่มย่อย และการประชุมวิพากษ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม และแนวทางการสนทนากลุ่มจากผู้เชี่ยวชาญและผู้ให้ข้อมูลหลักที่เกี่ยวข้องกับกีฬาแต่ละประเภท จำนวน 100 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่ามัธยฐาน ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่ามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาแบ่งเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วย ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง และสมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา แบ่งเป็น 3 สมรรถนะ ประกอบด้วย 1. สมรรถนะทั่วไป จำนวน 29 ข้อ 2. สมรรถนะหลัก จำนวน 27 ข้อ และ 3. สมรรถนะตามหน้าที่ จำนวน 22 ข้อ

The purpose of this study was to develop professional standards of sport coaches in volleyball, basketball, handball and woodball for Thailand. It employed documentary study, Delphi technique, focus group discussion and critical conference with 100 experts and key informants of each type of sport. Research tools included questionnaire and guideline for focus group discussion. The data were analyzed by using frequency, percentage, median, interquartile range and content analysis. The results were as follows: 1) professional standards of sport coaches were classified into 3 levels consisted of primary level, intermediate level and higher level, and 2) professional standard of sport coaches competencies were classified into 3 competencies, i.e. general competency 29 items, core competency 27 items, and functional competency 22 items.

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

**อาจารย์ ดร. ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

***อาจารย์ ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

บทนำ

การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา เป็นการกำหนดคุณลักษณะและคุณสมบัติของผู้ที่ผ่านการฝึกอบรม ให้มีระดับความสามารถในการประกอบอาชีพ ทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติในวิชาชีพ กรมพลศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีพันธกิจ อำนาจหน้าที่ ในการพัฒนาบุคลากรด้านการพลศึกษา สุขภาพ การกีฬา นันทนาการ วิทยาศาสตร์การกีฬาและศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง โดยส่งเสริมและพัฒนาให้มีบุคลากรที่เป็นผู้นำทางการกีฬา นันทนาการ และวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานเพียงพอ โดยเริ่มดำเนินการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพตั้งแต่ พ.ศ.2554 อย่างต่อเนื่อง ด้วยความร่วมมือกับสถาบันวิชาการต่าง ๆ อาทิ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยบูรพา และที่ปรึกษาในระดับชั้นนำ (กรมพลศึกษา, 2558: 10) โดยสถาบันพัฒนาบุคลากรการพลศึกษาและการกีฬาได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตร จัดทำสื่อ/คู่มือประกอบการฝึกอบรมและจัดการฝึกอบรมผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ตัดสินกีฬา นักบริหารจัดการกีฬาและผู้นำนันทนาการ ทั้งนี้ เพื่อให้มีผู้นำทางการกีฬา นันทนาการและวิทยาศาสตร์การกีฬาที่มีจำนวนเพียงพอกระจายอยู่ในทุกท้องถิ่น ทุกพื้นที่ในประเทศไทย เพื่อให้การพัฒนาบุคลากรด้านการกีฬามีจุดเน้น เพื่อการพัฒนาด้านคุณภาพมากขึ้น เพื่อเป็นการบรรลุเป้าหมายของการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ กรมพลศึกษาจึงได้จัดทำมาตรฐานวิชาชีพบุคลากรด้านการกีฬาขึ้น โดยประกอบด้วย หลักสูตร เกณฑ์มาตรฐาน แบบประเมินผล ซึ่งเป็นหลักประกันได้ว่าผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรตามมาตรฐานวิชาชีพและผ่านเกณฑ์การประเมิน จะเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ เป็นการเตรียมการเข้าสู่อาชีพด้านการกีฬา เพราะการฝึกอบรมตามหลักสูตรมาตรฐานวิชาชีพ กำหนดให้ผู้ที่ผ่านการฝึกอบรมสามารถปฏิบัติงานได้ตามมาตรฐานของอาชีพนั่น ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพ

ของวิชาชีพด้านการพลศึกษาและการกีฬา รวมทั้งยังรับรองคุณสมบัติของบุคลากรด้านการพลศึกษาและการกีฬาด้วย การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาบอลเลย์บอล กีฬาบาสเกตบอล กีฬาแอนด์บอล และกีฬาวู้ดบอล สำหรับประเทศไทยจึงเป็นการยกระดับคุณภาพและมาตรฐานวิชาชีพการกีฬาให้พัฒนาขึ้นไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อจัดทำมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาบอลเลย์บอล ผู้ฝึกสอนกีฬาบาสเกตบอล ผู้ฝึกสอนกีฬาแอนด์บอล และผู้ฝึกสอนกีฬาวู้ดบอล สำหรับประเทศไทย

วิธีการวิจัย

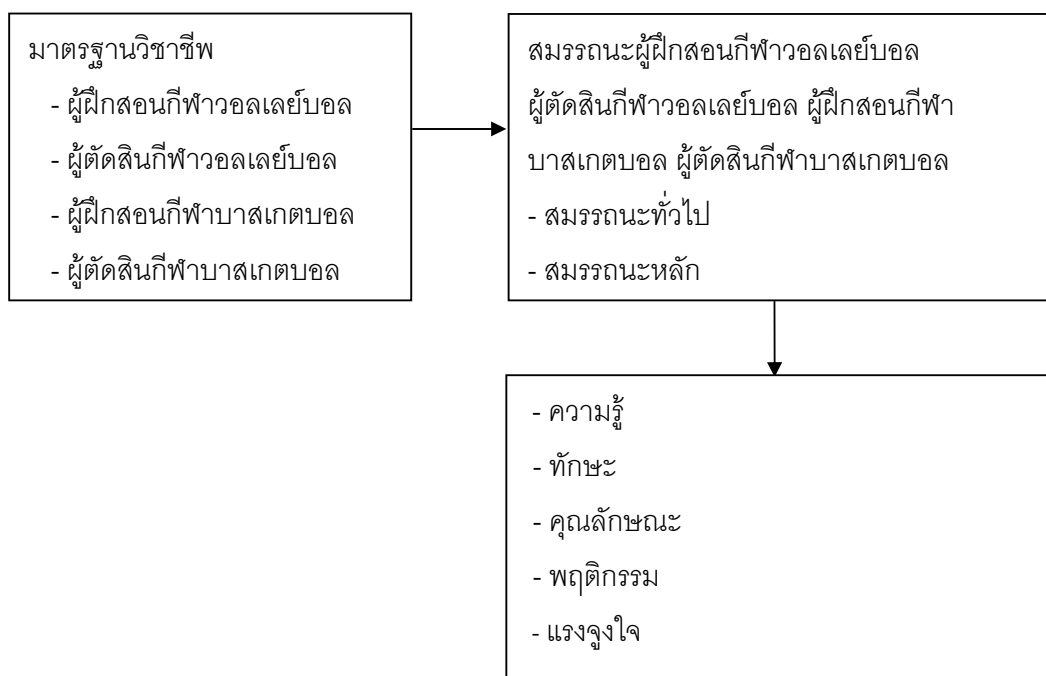
ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาเอกสารแนวคิดและทฤษฎี ได้แก่

1. แนวคิดของแมคเคลแลนด์ (McClelland, 1973) ที่อธิบายองค์ประกอบของสมรรถนะ โดยใช้ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) ความสามารถ (Ability) กับบทบาททางสังคม (Social Role) ภาพลักษณ์ที่รับรู้ตัวเอง (Self-Image) อุปนิสัย (Traits) และแรงกระตุ้น (Motive)
2. แนวคิดของชวาร์ทซ์ (Schwartz, 1975) ที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม
3. แนวคิดของชเนะ กสิการ์ (2548) ที่อธิบายความหมายของมาตรฐานวิชาชีพว่าการกำหนดมาตรฐานของสมรรถนะที่คาดหวังว่าคือความสามารถในการประยุกต์ใช้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ ปฏิบัติ และทักษะด้านความคิดในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลตามมาตรฐานที่ต้องการของอาชีพ
4. แนวคิดของสมาคมกีฬาและกายภาพศึกษาแห่งชาติ (National Association

for Sport and Physical Education, 2006) เพื่ออธิบาย
มาตรฐานวิชาชีพระดับประเทศ เป็น 8 มาตรฐาน คือ
ด้านปรัชญาและจรรยาบรรณ ด้านความปลอดภัย
และการป้องกันการบาดเจ็บ ด้านเงื่อนไขทางกายภาพ
ด้านการเติบโตและพัฒนาการ ด้านการสอนและการ
สื่อสาร ด้านกลวิธีและทักษะทางกีฬา ด้านองค์กร

และการจัดการ และด้านการประเมินผล

โดยนำมาประยุกต์กับข้อมูลผู้ฝึกสอนกีฬา
ของกรมศึกษา (2548) เพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิด
ในการพัฒนามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา
วอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอ่นดบอล และวู้ดบอล
ดังแผนภาพที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 การวิจัยเดลฟาย (Delphi
Technique) โดยรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 20 คน ตามข้อเสนอของแมคมิลแลน
(Macmillan, 1971) ซึ่งมีคุณสมบัติดังนี้

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาแต่ละประเภท
จากหน่วยงานด้านกีฬา ได้แก่ กรมพลศึกษา การกีฬา
แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาแต่ละประเภท
จากสมาคมและชมรมกีฬา
3. เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬาแต่ละประเภท
จากสถาบันการศึกษา ทั้งระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
และระดับอุดมศึกษา

4. เป็นผู้ฝึกสอนและผู้ตัดสินกีฬาแต่ละ
ประเภท ทั้งกีฬาขั้นพื้นฐาน และกีฬาเพื่อความ
เป็นเลิศ

5. เป็นนักกีฬาแต่ละประเภทที่มี
ประสบการณ์การเข้าร่วมการแข่งขัน ทั้งระดับโรงเรียน
ระดับสโมสร และระดับชาติ

โดยจัดการวิจัยเดลฟาย จำนวน 3 รอบ ดังนี้
รอบที่ 1 เป็นการนำดัชนีค่าสำคัญจากการ
วิจัยเอกสาร มาพัฒนาเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมี
โครงสร้างด้วยข้อคำถามปลายเปิด เพื่อสอบถามความ
คิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญและไม่มีกำกวมขัดขอบเขต
ของการตอบคำถาม

รอบที่ 2 เป็นการพัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 1 โดยนำข้อเสนอจากการประชุมระดมความคิดเห็นในการรวบรวมข้อมูลในรอบที่ 1 มาพัฒนาเป็นข้อคำถามในแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's Scale) ซึ่งแต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

5 หมายถึง สมรรถนะที่ต้องมีสำหรับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง สมรรถนะที่ต้องมีสำหรับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาในระดับมาก

3 หมายถึง สมรรถนะที่ต้องมีสำหรับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาในระดับปานกลาง

2 หมายถึง สมรรถนะที่ต้องมีสำหรับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาในระดับน้อย

1 หมายถึง สมรรถนะที่ต้องมีสำหรับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาในระดับน้อยที่สุด

โดยกำหนดจำนวนผู้เชี่ยวชาญมาตรฐานวิชาชีพละ 20 คน

รอบที่ 3 เป็นการพัฒนาแบบสอบถามครั้งที่ 2 โดยเพิ่มการระบุตำแหน่งค่ามัธยฐาน (Median) ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (Interquartile Range : IR) เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญยืนยันคำตอบ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ซึ่งต้องมีค่าน้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 และนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำร่างมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา

ขั้นตอนที่ 3 การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group Discussion) ของผู้เชี่ยวชาญของมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา มาตรฐานละ 25 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของร่างมาตรฐานวิชาชีพที่ได้พัฒนาขึ้น

ขั้นตอนที่ 4 การจัดประชุมวิพากษ์ร่างมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา มาตรฐานละ 50 คน เพื่อร่วมวิพากษ์ จัดทำหลักสูตรมาตรฐานวิชาชีพและแนวทางการพัฒนาและการประเมินสมรรถนะบุคลากรวิชาชีพกีฬา และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การจำแนกระดับและความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน

ผลของการประชุมระดมความคิดเห็นในส่วนนี้ได้ข้อสรุปว่า มาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาสำหรับประเทศไทย มีดังนี้

มาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา แบ่งเป็น 3 ระดับ คือ ระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูง ดังนี้

1. ผู้ฝึกสอนกีฬาระดับต้น สามารถปฏิบัติหน้าที่ฝึกสอนนักกีฬาเพื่อเข้าร่วมการแข่งขันในระดับโรงเรียนและระดับจังหวัด

2. ผู้ฝึกสอนกีฬาระดับกลาง สามารถปฏิบัติหน้าที่ฝึกสอนนักกีฬา เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด และระดับภาค

3. ผู้ฝึกสอนกีฬาระดับสูง สามารถปฏิบัติหน้าที่ฝึกสอนนักกีฬา เพื่อเข้าร่วมการแข่งขันในระดับโรงเรียน ระดับจังหวัด ระดับภาค และระดับประเทศ

ส่วนที่ 2 สมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา

ผลจากการวิจัยเดลฟายจากผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬา จำนวน 3 รอบ พบว่า สมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาทุกข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและระดับมากที่สุด แสดงว่าสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และระดับมากที่สุด และสมรรถนะวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาทุกข้อ และมีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ (IR) ไม่เกิน 1.50 แสดงว่าผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นที่สอดคล้องกันในสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาทุกข้อ และได้สมรรถนะมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาสำหรับประเทศไทย ดังนี้

1. สมรรถนะทั่วไป (Generic Competencies) สำหรับผู้ฝึกสอนกีฬา หมายถึง คุณสมบัติทั่วไปของผู้ฝึกสอนกีฬาควรมีในการเข้าสู่วิชาชีพทางการกีฬา เพื่อให้บรรลุความสำเร็จขององค์กร และ

เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างจากบุคลากร ขององค์กรอื่น เป็นความสามารถพิเศษเฉพาะของ แต่ละองค์กรเท่านั้น	6. มีวินัยในตนเอง และมีความ รับผิดชอบต่อหน้าที่
1.1 องค์ประกอบด้านความรู้ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย	1.4 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม จำนวน 11 ข้อ ประกอบด้วย
1. มีความรู้เกี่ยวกับภาษาไทยขั้น พื้นฐาน	1. มุ่งมั่น กระตือรือร้น และ เอาใจใส่ในการปฏิบัติหน้าที่ให้ประสบความสำเร็จ
2. มีความรู้เกี่ยวกับภาษา อังกฤษขั้นพื้นฐาน	2. ทำงานอย่างเป็นระบบและมี แบบแผน
3. มีความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสารขั้นพื้นฐาน	3. ใฝ่รู้และแสวงหาแนวทางการ พัฒนาตนเอง และวิชาชีพอย่างสม่ำเสมอ
4. มีความรู้เกี่ยวกับหลักการ ทำงานร่วมกับผู้อื่น	4. มีจิตอาสาและอุทิศตนเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม
1.2 องค์ประกอบด้านทักษะ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย	5. ยอมรับในผลการกระทำของ ตนเอง
1. มีทักษะการใช้ภาษาไทย สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ดี	6. ยอมรับคำแนะนำและคำติชม ของผู้อื่น
2. มีทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ สามารถฟัง พูด อ่าน และเขียนได้	7. เคารพในบทบาท หน้าที่ และ สิทธิของตนเองและผู้อื่น
3. มีทักษะการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร สามารถใช้โปรแกรมพื้นฐาน ในการสื่อสาร และการแสวงหาความรู้	8. วางตนให้เหมาะสมกับ สถานภาพและกาลเทศะ
4. มีทักษะในการทำงานร่วมกับ ผู้อื่น	9. มีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงาน ร่วมกับผู้อื่น
1.3 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย	10. มีความสุภาพอ่อนน้อม 11. แสดงออกถึงความมีน้ำใจ
1. มีสุขภาพสมบูรณ์ทั้งร่างกาย และจิตใจ	1.5 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ จำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย
2. มีน้ำใจนักกีฬา	1. มีทัศนคติเชิงบวกในการ ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างกัลยาณมิตร
3. มีบุคลิกภาพที่ดี	2. มีความเชื่อในคุณค่าของกีฬา และการออกกำลังกาย
4. ยอมรับความแตกต่างระหว่าง บุคคลและกลุ่ม	3. มีความภูมิใจในผลการปฏิบัติงาน
5. มีความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	4. ใช้ข้อผิดพลาดเป็นพลังในการ พัฒนาตนเอง

2. สมรรถนะหลัก (Core Competencies)

สำหรับผู้ฝึกสอนกีฬา หมายถึง คุณสมบัติเฉพาะในวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาที่รับผิดชอบที่จำเป็นต้องมีเพื่อให้การปฏิบัติงานให้บรรลุผล และเป็นคุณลักษณะที่บุคลากรทางการกีฬาในทุกตำแหน่งในกลุ่มงานเดียวกันต้องมี สามารถแสดงลักษณะเฉพาะของบุคคล จำแนกแยกแยะผู้ที่มีผลงานดีเด่น ปานกลาง และสูงออกจากกัน และเป็นสมรรถนะที่สั่งสมและอยู่กับบุคคล

2.1 องค์ประกอบด้านความรู้ จำนวน 8 ข้อ ประกอบด้วย

1. มีความรู้เกี่ยวกับประวัติ คุณประโยชน์ ธรรมชาติ พิธีการ ระเบียบ มารยาทในการเล่นและการแข่งขันในชนิดกีฬาที่รับผิดชอบ
2. มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้ฝึกสอนกีฬา
3. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดการทีมกีฬา
4. มีความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ฝึกสอนกีฬา
5. มีความรู้เกี่ยวกับหลักและกระบวนการจัดการสอนกีฬา
6. มีความรู้เกี่ยวกับองค์กรกีฬา และการจัดการแข่งขันกีฬา
7. มีความรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์การกีฬาขั้นพื้นฐาน
8. มีความรู้เกี่ยวกับสารต้องห้าม

2.2 องค์ประกอบด้านทักษะ จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย

1. มีทักษะกีฬาที่รับผิดชอบ
2. มีทักษะการตัดสินใจเบื้องต้น กีฬาที่รับผิดชอบ
3. มีทักษะการจัดทำแผนการฝึกซ้อมนักกีฬา
4. มีทักษะการสอน การฝึกซ้อม และการประเมินความสามารถของนักกีฬา ทั้งในด้านทักษะ ยุทธวิธีการเล่น และสมรรถภาพของนักกีฬา

5. มีทักษะการสื่อสารและการให้สัญญาณ เพื่อให้นักกีฬาเข้าใจ และปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.3 องค์ประกอบด้านคุณลักษณะ จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย

1. มีความมุ่งมั่นและศรัทธาในการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ ด้วยการศึกษาและการฝึกสอน
2. มีจิตใจเมตตาและเอื้ออาทรต่อนักกีฬา

2.4 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย

1. แสดงออกตามธรรมเนียมปฏิบัติของกีฬาที่รับผิดชอบ
2. ประพฤติและปฏิบัติงานตนตามจรรยาบรรณของผู้ฝึกสอนกีฬา ที่รับผิดชอบ
3. สามารถปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่นักกีฬา
4. มีความรับผิดชอบ และตรงต่อเวลา
5. ให้ความเสมอภาคแก่นักกีฬา
6. เข้าร่วมกิจกรรมหรือสนับสนุนกีฬาที่รับผิดชอบเป็นกิจวัตร

2.5 องค์ประกอบด้านแรงจูงใจ จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย

1. มุ่งมั่นในการพัฒนานักกีฬาให้ประสบความสำเร็จ
2. มุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จ
3. มุ่งมั่นในความสำเร็จและความก้าวหน้าของวงการกีฬาที่รับผิดชอบ
4. มีความภูมิใจในวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา
5. มีความสุขกับการปฏิบัติหน้าที่ผู้ฝึกสอนกีฬา
6. มีความสุขและความภูมิใจในความก้าวหน้าและความสำเร็จของนักกีฬา

3. สมรรถนะตามหน้าที่ (Functional Competencies) สำหรับผู้ฝึกสอนกีฬา หมายถึง ความสามารถของบุคคลที่มีตามหน้าที่ที่รับผิดชอบ ตำแหน่งหน้าที่อาจเหมือนกัน แต่ความสามารถตามหน้าที่ต่างกัน และหมายถึง สมรรถนะที่บุคคลที่ทำงานในสายงานใดต้องมีเพิ่มจากสมรรถนะหลัก มีลักษณะเป็นความรู้เฉพาะทาง และทักษะในการปฏิบัติหน้าที่หนึ่งๆ สามารถพัฒนาได้โดยการฝึกอบรมและจากประสบการณ์ทำงาน

3.1 องค์ประกอบด้านความรู้ จำนวน 10 ข้อ ประกอบด้วย

1. มีความรู้เกี่ยวกับหลักการสอน การฝึกซ้อม และการประเมินความสามารถของนักกีฬา
2. มีความรู้เกี่ยวกับกติกาเพื่อการฝึกสอน
3. มีความรู้เกี่ยวกับการกำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อมของนักกีฬา
4. มีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาเพื่อพัฒนาสมรรถภาพทางกาย การเรียนรู้ ทักษะ และยุทธวิธีการเล่นของนักกีฬา
5. มีความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะนักกีฬา ที่สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของร่างกายและพัฒนาการของนักกีฬา
6. มีความรู้เกี่ยวกับจิตวิทยาการกีฬาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนและพัฒนานักกีฬา
7. มีความรู้ในการคัดเลือกนักกีฬาและการจัดตำแหน่งการเล่นที่เหมาะสม
8. มีความรู้ในการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค เพื่อการฝึกซ้อมและการแข่งขัน
9. มีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการและข่าวสารเกี่ยวกับกีฬา ทั้งในประเทศและต่างประเทศ
10. มีความรู้ในการป้องกันการบาดเจ็บและการปฐมพยาบาล

3.2 องค์ประกอบด้านทักษะ จำนวน 12 ข้อ ประกอบด้วย

1. มีทักษะการเล่นที่สามารถสอน สาธิต และแนะนำในการฝึกซ้อมและแข่งขัน
2. มีทักษะการวิเคราะห์การกำหนดรูปแบบและวิธีการฝึกซ้อม ให้นักกีฬาพัฒนาจนถึงเป้าหมายในการฝึกแต่ละช่วงเวลา
3. มีทักษะการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การกีฬา เพื่อใช้ในการสอนและการประเมิน การฝึกซ้อม และการแข่งขัน
4. สามารถพัฒนาทักษะนักกีฬาให้สอดคล้องกับการเจริญเติบโตของร่างกาย และพัฒนาการของนักกีฬา
5. มีทักษะทางจิตวิทยาการกีฬา ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอน การแข่งขันและการพัฒนานักกีฬา
6. มีทักษะการจัดทำบันทึกผลการฝึกซ้อมสำหรับนักกีฬา
7. มีทักษะการทดสอบและประเมินผลสมรรถภาพทางกาย เพื่อนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนา นักกีฬา
8. มีทักษะการทดสอบและประเมินผลการฝึกซ้อมและการแข่งขัน
9. มีทักษะการคัดเลือกนักกีฬา และการจัดตำแหน่งการเล่นที่เหมาะสม
10. มีทักษะการวางแผนกลยุทธ์ในการแข่งขัน
11. มีทักษะการวิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) เพื่อการฝึกซ้อมและแข่งขัน
12. มีทักษะการป้องกันการบาดเจ็บและการปฐมพยาบาล

4. แนวทางการประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอนกีฬาสำหรับประเทศไทย

1. แนวทางการประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอนกีฬา ตามมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอสน์บอล และวูตบอล สำหรับประเทศไทย

1.1 ภาคทฤษฎี สอบข้อเขียน
คะแนนเต็ม 100 คะแนน จะต้องสอบผ่านภาคทฤษฎี
70% โดยสัดส่วนการประเมินสมรรถนะภาคทฤษฎี
ประกอบด้วย

1. สมรรถนะทั่วไป 10%
2. สมรรถนะหลัก 20%
3. สมรรถนะตามหน้าที่ 70%

1.2 ภาคปฏิบัติ คะแนนเต็ม 100
คะแนน จะต้องสอบผ่านภาคปฏิบัติ 80 % โดยสัดส่วน
การประเมินสมรรถนะภาคปฏิบัติ ประกอบด้วย
สมรรถนะตามหน้าที่ 100%

หมายเหตุ เกณฑ์การสอบผ่าน และสัดส่วน
ของการประเมินสมรรถนะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ
ที่ได้กำหนดขึ้นมานี้ เป็นตัวอย่างเพื่อให้เกิดความเข้าใจ
แนวทางการพัฒนาและประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอน
กีฬาแต่ละประเภทเท่านั้น ซึ่งจะต้องมีกระบวนการใน
การกำหนดเกณฑ์การสอบผ่าน และสัดส่วนของการ
ประเมินสมรรถนะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่
เหมาะสม และได้รับการยอมรับจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
ต่อไป

2. การประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอน
กีฬาแต่ละประเภทในระดับต้น ระดับกลาง และระดับ
สูง จะกำหนดโดยระดับความยากง่ายของแบบประเมิน
สมรรถนะทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

3. การประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอน
กีฬาแต่ละประเภทระดับต้นและระดับกลาง จะวัด
จากความรู้และทักษะทั่วไปในการฝึกสอน เช่น การ
ฝึกซ้อม การฝึกทักษะในการเล่นกีฬา การฝึกทักษะ
ในการแข่งขัน การพัฒนาทักษะนักกีฬา

4. การประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอน
กีฬาแต่ละประเภท ระดับสูง จะวัดจากความรู้และ
ทักษะขั้นสูงในการฝึกสอน เช่น ทักษะการฝึกสอน
เฉพาะตำแหน่งการเล่น การจัดการทีมเพื่อฝึกซ้อม
และการแข่งขัน การวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส
และอุปสรรคในการฝึกซ้อมและแข่งขัน

5. การประเมินสมรรถนะผู้ฝึกสอน
กีฬาแต่ละประเภทแต่ละระดับ อาจใช้ประสบการณ์
และความสำเร็จในการทำทีมเข้าร่วมการแข่งขันเป็น
ส่วนหนึ่งในการประเมินสมรรถนะ

6. ผู้ฝึกสอนที่ได้รับการประเมิน
สมรรถนะในแต่ละระดับ จะต้องทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอน
และส่งทีมเข้าร่วมการแข่งขันในรายการที่กรมพลศึกษา
สมาคมกีฬา และการกีฬาแห่งประเทศไทย เป็นผู้รับ
ผิดชอบจัดการแข่งขัน ให้เป็นไปตามที่กำหนด

สรุปผลและอภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่าสมรรถนะมาตรฐาน
วิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล
แอธเลติกและวูตบอล สำหรับประเทศไทย แบ่งเป็น
3 สมรรถนะ คือ

1. สมรรถนะทั่วไป แบ่งเป็น ความรู้
ทั่วไป (4 ข้อ) ทักษะทั่วไป (4 ข้อ) คุณลักษณะทั่วไป
(6 ข้อ) พฤติกรรมทั่วไป (11 ข้อ) และแรงจูงใจทั่วไป
(4 ข้อ) สอดคล้องกับคณะกรรมการโอลิมปิกแห่ง
ประเทศสหรัฐอเมริกา (2013) จัดทำมาตรฐานวิชาชีพ
โดยแบ่งมาตรฐานเกี่ยวกับหลักทั่วไป ประกอบด้วย
สมรรถนะ ความสมบูรณ์ ความรับผิดชอบในวิชาชีพ
ความเคารพในผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องและการให้เกียรติ
ความห่วงใยในสวัสดิภาพของผู้อื่นความรับผิดชอบ
ในการตัดสินใจ

2. สมรรถนะหลัก แบ่งเป็น ความรู้
หลัก (8 ข้อ) ทักษะหลัก (5 ข้อ) คุณลักษณะหลัก
(2 ข้อ) พฤติกรรมหลัก (6 ข้อ) และแรงจูงใจหลัก
(6 ข้อ) สอดคล้องกับภาณุพงษ์ จำปา (2554) ที่พัฒนา
มาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของกรม
พลศึกษา พบว่า มาตรฐานด้านความรู้ มาตรฐาน
การปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน เป็น
มาตรฐานที่มีความเหมาะสมกับวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬา
ฟุตบอล

3. สมรรถนะตามหน้าที่ แบ่งเป็น ความรู้ตามหน้าที่ (10 ข้อ) และทักษะตามหน้าที่ (12 ข้อ) ซึ่งสอดคล้องกับสมาคมกีฬาและกายภาพศึกษาแห่งชาติ (National Association for Sport and Physical Education, 2006) ที่ได้จัดทำมาตรฐานวิชาชีพระดับประเทศสำหรับผู้ฝึกสอนกีฬาในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย 8 มาตรฐาน แต่ละมาตรฐานประกอบด้วย 5 มาตรฐานย่อย รวม 40 มาตรฐานย่อย ซึ่งประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ปรัชญา และจรรยาบรรณ มาตรฐานที่ 2 ความปลอดภัย และการป้องกันการบาดเจ็บ มาตรฐานที่ 3 เจาะลึกทางกายภาพ มาตรฐานที่ 4 การเติบโตและพัฒนาการ มาตรฐานที่ 5 การสอนและการสื่อสาร มาตรฐานที่ 6 กลวิธีและทักษะทางกีฬา มาตรฐานที่ 7 องค์ความรู้ และการจัดการ และมาตรฐานที่ 8 การประเมินผล ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาสำหรับประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นมานี้ มีความสอดคล้องกับมาตรฐานผู้ฝึกสอนในระดับสากล และสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับกีฬาประเภทอื่นได้

ข้อเสนอแนะในการนำมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาไปใช้

1. ควรมีการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ฝึกสอนกีฬาที่มีโครงสร้างเนื้อหา ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอลทุกระดับ

2. ควรร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญด้านกีฬา สถาบันการพลศึกษา และสถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางการกีฬาในการจัดทำหลักสูตรการฝึกอบรมผู้ฝึกสอน ให้สอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพ สามารถผลิตบัณฑิตตามมาตรฐานวิชาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดการยอมรับในมาตรฐานวิชาชีพและการนำมาตรฐานวิชาชีพไปใช้

3. ควรจัดทำวิธีการวัดและประเมินสมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล ที่สอดคล้องกับระดับมาตรฐานวิชาชีพแต่ละระดับ และใช้วิธีการประเมินสมรรถนะที่มีความหลากหลาย เช่น การใช้ระบบประเมินสมรรถนะผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อมุ่งใจและให้ความสะดวกรวดเร็วในการประเมินสมรรถนะมากขึ้น

4. ควรแต่งตั้งคณะกรรมการและหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการประเมิน กำกับ ดูแลการผ่านเข้าสู่มาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล

5. ควรจัดประชุมสัณยจรเพื่อชี้แจง และรับฟังความคิดเห็นจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล เช่น สมาคมกีฬา สถาบันการศึกษาที่ผลิตบุคลากรทางการกีฬา โรงเรียน องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อสร้างความเข้าใจข้อกำหนดและเกณฑ์ที่ใช้เป็นมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล เพื่อให้มาตรฐานที่กำหนดสามารถใช้เป็นประกันในการประกอบอาชีพ ทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพทางการกีฬามีมาตรฐาน เป็นที่ยอมรับ และเป็นหลักประกันแก่ผู้รับบริการจากวิชาชีพได้

6. ควรมีกระบวนการขับเคลื่อน เพื่อผลักดันมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอล ให้มีสถานภาพ และมีลักษณะที่เป็นทางการ เช่น การยกย่องกฎหมาย กฎกระทรวง หรือพระราชบัญญัติบุคลากรวิชาชีพทางการกีฬา เพื่อรองรับการบังคับใช้มาตรฐานวิชาชีพบุคลากรทางการกีฬา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเอกสารมาตรฐานวิชาชีพผู้ฝึกสอนกีฬาวอลเลย์บอล บาสเกตบอล แอนด์บอล และวู้ดบอลในต่างประเทศ เพื่อนำมา

สังเคราะห์และประยุกต์ใช้กับมาตรฐานวิชาชีพของ
กรมพลศึกษา

2. ควรทำวิจัยเพื่อประเมิน
องค์ประกอบของสมรรถนะทั่วไป และสมรรถนะหลัก
ของมาตรฐานวิชาชีพให้สามารถประเมิน วัดระดับ
และสามารถนำมาปฏิบัติได้

3. ควรทำวิจัยเพื่อปรับเปลี่ยนราย
ละเอียดของสมรรถนะตามหน้าที่ ที่สามารถจัดแบ่ง
ระดับของผู้ฝึกสอน ผู้ตัดสิน ให้มีความชัดเจนและ
สามารถประเมินได้

4. ควรมีการสำรวจความคิดเห็นของ
ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งผู้ผลิต ผู้ใช้ และผู้ประกอบการวิชาชีพ
ทางการกีฬา ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ ได้ร่วม
กันพิจารณามาตรฐานวิชาชีพ และปรับปรุงแก้ไขให้
ความเหมาะสมยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมพลศึกษา. (2548). **หลักสูตรฝึกอบรมผู้ฝึกสอน.**

กรุงเทพฯ: กรมพลศึกษา.

_____. (เมษายน, 2558). “แนวทางการจัดตั้งสภาวิชาชีพ
บุคลากร.” **วารสารกรมพลศึกษา**. 10(2):
1-12.

ชนะ กลีสาร. (2548). **คุณวุฒิวิชาชีพไทย/มาตรฐานอาชีพ.**

กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ภาณุพงษ์ จำปา. (2554). **การพัฒนามาตรฐานวิชาชีพ
ผู้ฝึกสอนกีฬาฟุตบอลของกรมพลศึกษา.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

Macmillan, T.T. (1971). “The Delphi Technique.” Paper
Presented at the annual meeting of the
California Junior Colleges Associations
Committee on Research and Development.
Monterey California (May 3-5): 1-20

McClelland, D.C. (1973). “Testing for competence
rather than for intelligence.” **American
Psychologist**. 28, 1-14 .

National Association for Sport and Physical Education.
(2006). **Quality Coaches, Quality Sports,
National Standards for Sport Coaches.**
(2nd ed.). Reston: VA:

Schwartz, N.E. (1975). “Nutritional Knowledge, Attitude
and Practice of High School Graduated.”
Journal of the American Dietetic Association.
(66): 25-30.

United State Olympics Committee. (2013). **United
State Judo Referee Code of Ethics,
Standards and Conduct**. Retrieved January
2, 2013. from URL: http://usoc.org/~media/USA_Judo/Documents/Referee/RefereeCodeofEthics.pdf